

פרק 8 - סדר ציבורי

מקורות והגדרות

לוחות 1-2: הלמ"ס

- הרשעה בדין** - כהרשעה נחשב כל חיוב בדין של אדם בהאשמה שהוגשה נגדו בתיק בית משפט אחד.
- סוג עבירה** - פסק הדין ותיק בית משפט יכול לכלול אישום בהפרה של יותר מאשר סעיף חוק אחד. בעיבודים הסטטיסטיים בהם הפרט מיוצג על ידי עבירה אחת, נקבע סוג העבירה לפי סעיף החוק החמור ביותר בהאשמה ובהרשעה כולה, מבחינת העונש המרבי הצפוי לנאשם, בהתאם לחוק ובהתאם לדירוג חומרת קבוצת העברה, כפי שנקבע על ידי משטרת ישראל.
- מועדות** - החל בשנת 1979, נאשמים ומורשעים בדין ייחשבו כמועדים אם חויבו בדין בשתי הרשעות או יותר עד סוף השנה הנחקרת. נאשמים ומורשעים חדשים נחשבים מי שחויבו בדין עד סוף השנה הנחקרת בהרשעה אחת בלבד, גם אם כללה יותר מאשר עברה אחת שבגינם הורשעו. מקרים בהם נאשמים הורשעו בדין ובוצעה להם מחיקה של ההרשעה לאחר ביצוע עונשם ייחשבו גם הם כ"חדשים".
- מבוגרים וקטינים (גיל אחריות פלילית)** - הסיווג למבוגר ולקטין נעשה לפי הקריטריונים הבאים: גיל בעת ביצוע העברה, גיל בעת הגשת כתב אישום, ובית משפט בו נשפט הפרט. קטין נחשב מי ש-2 מתוך 3 הקריטריונים מצביעים על היותו קטין, שאר המקרים ייחשבו כמבוגרים.
- עד 2008 קבע חוק הנוער (שפיטה, ענישה ודרכי טיפול) כי אם הנאשם ביצע את העברה כקטין וביום הגשת כתב האישום היה מבוגר, הוא יישפט כמבוגר. תיקון מספר 14 שהתקבל בשנת 2008 קבע כי נער שביצע את העברה כקטין וכתב האישום נגדו בגין אותה עברה הוגש לפני הגיעו לגיל 19, הוא יישפט כקטין.
- החל בשנת 2011, חל שינוי בלוחות 8.1 ו-8.2 והנתונים בהם התקבלו ממערכת המרשם הפלילי החדשה. מערכת זו פותחה ומנוהלת במנהל טכנולוגיות של משטרת ישראל. ייעודה של המערכת הוא ניהול המרשם הפלילי על פי העקרונות הקבועים בחוק, כולל כללי התיישנות ומחיקת מידע. במסגרת המרשם הפלילי מתועדים ומנוהלים כלל העברות הפליליות שבוצעו, ההכרעות בגין עברות אלו והעונשים שנפסקו בגינן. במציאות שקדמה למרשם הפלילי החדש היו פערי מידע בין מערכות המידע שונות בשל בעיות טכניות, כגון: בעיות ממשקים בין מערכות שונות, שינויים בחוק שלא ניתן היה ליישם במערכת הטכנולוגית הישנה וכדומה. לפיכך, הנתונים הוסבו מהמערכת הישנה אל המערכת החדשה. בנוסף, בשונה מהנתונים שהוצגו בשנתונים קודמים, לא נוכו זרים והנתונים כוללים את תושבי הרשות הפלסטינית, תיירים, עובדים זרים ושוהים בלתי חוקיים שגרו בעת ביצוע העבירה בת"א-יפו. **בעקבות שינויים אלו לא ניתן להשוות את נתוני שנת 2010 ואילך, כפי שהם מוצגים בלוחות 8.1 ו-8.2, לנתונים משנים קודמות.**

לוח 3: משרד העבודה והרווחה, שרות המבחן למבוגרים, מחוז ת"א והמרכז

- מבוגרים בטיפול שירות המבחן** - עבריינים מבוגרים (מעל גיל 18) שהופנו במשך השנה על ידי בית-משפט לשירות המבחן למבוגרים לחקירה והכנת תסקיר ו/או שנידונו לסנקציות עונשיות בפיקוח קצין מבחן.

לוחות 4-6: משטרת ישראל, המטה הארצי, מדור סטטיסטיקה

- **תיקי חקירה** - רישומים של אירועים פליליים שנרשמו במשטרה. תיק חקירה יכול לכלול יותר מאשר אירוע פלילי אחד וכן יותר מאשר עבריין אחד.
- **פרטי אירוע** - הגדרה זו מקבילה לתיקי חקירה (ההגדרה נוספה בשנת 2004).
- **אי-תביעה** - חקירה משטרתית שמסתיימת בלא פתיחת תיק פלילי ובלא רישום פלילי, מאחר שלחשוד אין רישומים קודמים במשטרה, ומאחר שנסיבות העבירה קלות.
- **חשודים** - חשודים שהתגלו בתיקי חקירה במשך השנה. כל חשוד נמנה פעם אחת במשך השנה, על פי העבירה החמורה ביותר שבביצועה הוא חשוד.

החל בשנת 2004 שונתה צורת הצגת הנתונים והם כוללים עתה הן תיקי חקירה (פ"א - פרטי ארוע) והן תיקי אי-תביעה (א"ת). הנתונים שפורסמו בלוחות בשנים קודמות עבור "תיקי חקירה" דומים לנתונים מסוג פרטי ארוע.

לוח 7: הסקר החברתי, הלמ"ס

ראה פרוט על הסקר החברתי בהגדרות פרק 3.

לוח 8: הנהלת בתי המשפט, מד"ע, (מחקר, דו"חות, הערכה)

- **תיקים עיקריים** - לא כולל תיקי בקשות באזרחי ותיקי בקשות בפלילי (כמו דחיית מועד דיון, צו עיכוב יציאה מהארץ).
- **בית משפט לענייני משפחה** - שוכן ברמת גן.

תיאור והסבר

1. מבוגרים וקטינים מורשעים בדיון

בשנת 2010 הורשעו בדיון 2,050 מבוגרים שגרו בעת ביצוע העבירה בעיר (יש לציין כי העבירות בוצעו הן בת"א-יפו והן ביישובים אחרים, לוח 8.1). מספר המבוגרים המורשעים בדיון שגרו בעת ביצוע העבירה בעיר בשנת 2010 היה 5.6% מכלל המבוגרים המורשעים בדיון בישראל. בעקבות המעבר למערכת מרשם פלילי חדשה (ראה הסבר בתחילת הפרק), מתקבלים עתה נתונים גם על מבוגרים מורשעים בדיון שאינם תושבי קבע בישראל. כך שמתוך 2,050 מבוגרים שחויבו בדיון: 21 מהם היו תושבי הרשות הפלסטינאית שעבדו בעיר והייתה להם כתובת מגורים בעיר ו-55 מהם היו תיירים שגרו בעיר בעת ביצוע העבירה.

מספר המבוגרים היהודים המורשעים בדיון בעיר בשנת 2010 היה 1,434, 85% מהם היו גברים ו-15% נשים (לוח 8.1). כמחצית מהעבריינים היהודים המורשעים בדיון הם בגילאי 20-39 (51%) ו-64% הם מועדים. שיעור המבוגרים היהודים המורשעים בדיון ל-1,000 תושבי תל-אביב-יפו בני 19 ומעלה בעיר היה 4.8, דומה לשיעור המקביל בישראל שעמד גם הוא על 4.8. לעומת זאת, שיעור המבוגרים הערבים שהורשעו בדיון ל-1,000 תושבי העיר הערביים היה 38.2, גבוה הרבה יותר מהשיעור המקביל בישראל שעמד על 10.7.

מספר הקטינים היהודים המורשעים בדיון בעיר ב-2010 היה 39 והוא מהווה 5.6% מכלל העבריינים הקטינים בישראל. בקרב הקטינים היהודים המורשעים בדיון בולטת השכיחות של עבירות כלפי רכוש - 44%. האחוז המקביל בקרב המבוגרים היהודים הוא 19%. כמו כן, ב-2010 הורשעו בדיון 25

קטינים ערבים, המהווים 6.8% מכלל הקטינים המורשעים בדין תושבי ישראל. 41% מהם הורשעו על עבירות רכוש. האחוז המקביל בקרב המבוגרים הערבים הוא 28% (לוחות 8.1 ו-8.2).

בשנת 2010 בוצעו בת"א-יפו 9,419 עבירות שהוכרעו בדין ע"י מבוגרים, מתוכן רק 39% בוצעו ע"י תושבי העיר. כמו כן, בוצעו בעיר 950 עבירות שהוכרעו בדין ע"י קטינים, מתוכן 63% בוצעו ע"י תושבי ת"א-יפו.

2. שירות המבחן

מספר המבוגרים תושבי תל-אביב-יפו שהופנו לשירות המבחן למבוגרים לחקירה ו/או למבחן עמד ב-2011 על 1,170 בהשוואה ל-1,205 ב-2010 - זוהי ירידה של כ-3% בהשוואה ל-2010. מ-2005 הייתה ירידה של כ-45% במספר המבוגרים תושבי ת"א-יפו שהופנו לשירות המבחן (לוח 8.3).

3. קטינים עוברי חוק ונפגעי עבירה

בשנת 2010 נפתחו בתל-אביב-יפו 249 תיקים פליליים בגין עבירות אלימות של בגירים כנגד קטינים, המהווים כ-5% מסה"כ התיקים שנפתחו בגין עבירות אלימות של בגירים כנגד קטינים בישראל. זוהי ירידה של כ-13% בהשוואה לשנת 2009.

מספר הילדים בגילאי 0-14 תושבי העיר שנחקרו ע"י חוקרי ילדים, והיו מעורבים בעבירות מין (כנפגעים, כעדים או כחשודים) או שנפגעו מהתעללות של ההורים או אחראי אחר, עמד ב-2010 על 562. מתוך הילדים שנחקרו ע"י חוקרי ילדים 146 נחקרו כנפגעי עבירות מין, 350 כנפגעי תקיפה והתעללות במשפחה, 30 כעדים לעבירות מין ו-36 כחשודים בעבירות מין. זוהי ירידה של כ-8% בהשוואה לשנת 2008, בה נחקרו 602 ילדים. שיעור הילדים שנחקרו על ידי חוקר ילדים ל-1000 ילדים תושבי העיר עמד ב-2010 על 8.3 לעומת 8.6 ב-2008. שיעור זה גבוה בהשוואה לשיעור בישראל (6.0) ובירושלים (2.6), אך נמוך ביחס לשיעור בחיפה (10.1). (המקור לסעיף זה הוא: שנתון סטטיסטי של המועצה לשלום הילד, ירושלים 2010).

4. תיקים ועבירות

ב-2011 נפתחו במשטרה 39,008 תיקי חקירה (תיקי פרטי ארוע) של אירועים פליליים שאירעו בעיר, ירידה של כ-9% בהשוואה לשנת 2010, בה נפתחו 42,631 תיקי חקירה (לוח 8.4). מהנתונים עולה כי בשנת 2011 נסגרו 357 תיקים (אי תביעה), שהם כ-1% מסך כל התיקים שהתקבלו במשטרה.

בשנת 2011, בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד, הייתה ירידה של כ-30% בעבירות כלפי בטחון המדינה, כ-17% בעבירות מירמה, כ-15% בעבירות מין, כ-13% בעבירות כלפי סדר ציבורי, כ-12% בעבירות כלפי המוסר, כ-11% כלפי גופו של אדם וירידה של כ-4% בעבירות כלפי הרכוש ובעבירות כלפי חיי אדם.

בשנים 2000-2011, אחוז התיקים שנרשמו בעיר מסה"כ התיקים שנרשמו בישראל נע בין כ-11% ל-13%. אחוזים אלה הם למעלה מפי שניים מאחוז אוכלוסיית העיר מישראל. אולם אין להסיק מכך שתושבי העיר סובלים יותר ממעשי עבריינות בהשוואה לתושבי ערים אחרות בישראל (או מבצעים יותר מעשי עבריינות), שכן בעיר שוהים מדי יום מאות אלפי אנשים שאינם תושבי העיר, וגם הם נופלים קורבן למעשים פליליים.

ב-33.3% מתיקי החקירה שנפתחו בתל-אביב-יפו ב-2011 נתגלו חשודים (האחוז המקביל בישראל הוא 41.2%). יש שוני בנדון בין העבירות השונות: ברוב עבירות הרכוש הקלות יחסית כגון: כייסות וגניבות מרכב, התפרצות לדירה ושימוש ברכב ללא רשות אחוז גילוי חשודים היה נמוך והוא נע בין 3% ל-10%. ואילו, בעבירות רצח, שוד, אונס, ובניסיונות לרצח וכן בעבירות סמים (סחר בסמים, החזקה או שימוש בהם) אחוז הגילוי היה גבוה והוא נע בין 62% ל-86% (לוח 8.5).

מהנתונים על עבירות נבחרות לפי רובע בעיר עולה כי בשנת 2011 מרבית עבירות הרכוש בוצעו במרכז העיר (רובע 5), בדרום העיר - אזור התחנה המרכזית (רובע 8), ביפו (רובע 7) ובאזור הצפון הישן (רובע 3) - 3,647, 2,922, 2,868 ו-2,838 בהתאמה. בדרום העיר (רובע 8) - אזור התחנה

המרכזית) נפתח המספר הרב ביותר של תיקי סמים (1,053), בהשוואה לאזורים האחרים ברחבי העיר. גם ביפו (רובע 7) נפתח מספר גבוה (624) של תיקי סמים (לוח 8.6). יש לזכור, שעבירות אלה עלולות להתבצע ע"י אזרחים שאינם תושבי תל-אביב-יפו והתרחשו בעיר בגלל מרכזיותה והמספר הרב של אנשים המגיעים אליה מדי יום.

בכל הקשור לתיקי הנוער, בשנת 2011 באזור יפו (רובע 7) נפתח מספר תיקי הנוער הרב ביותר (כ-28% מכלל התיקים). כמות זו גדולה בהשוואה למספר התיקים של בני נוער שנפתחו ברבעים 1 ו-2 (צפון העיר) כ-7% וכ-6%, בהתאמה, ובהשוואה לאלו שנפתחו ברבעים 8 ו-9 (דרום ומזרח העיר) כ-14% וכ-15%, בהתאמה. גם בשנת 2010, כ-21% מתיקי הנוער נפתחו באזור יפו.

על-פי הסקר החברתי 2011 (להסבר מפורט על הסקר ראה בהגדרות פרק 3), 77.2% מתושבי העיר בני 20 ומעלה מרגישים בטוחים או בטוחים מאוד ללכת בלילה לבד באזור מגוריהם (לוח 8.7). גברים מרגישים יותר בטוחים ללכת לבד בלילה בהשוואה לנשים (84.1% ו-70.8%, בהתאמה). כמו כן, שיעור הצעירים (בני 20-34) המרגישים בטוחים ללכת בלילה לבד באזור מגוריהם גבוה בהשוואה לשיעור בני ה-65+ המרגישים כך (79.6% ו-68.5%, בהתאמה). בנוסף, 11.9% מתושבי העיר דיווחו כי פרצו לדירתם ו-12.0% מהתושבים דיווחו שפרצו למכוניתם. עדיין, רק 38.9% מהתושבים שדירתם נפרצה ו-48.8% מאלו שרכבם נפרץ דיווחו על כך למשטרה.

5. בתי המשפט בתל-אביב-יפו

בבתי המשפט בתל-אביב-יפו מתנהלת פעילות משפטית ענפה (לוח 8.8). ב-2011, בהשוואה ל-2010, חלה ירידה של 3.5% במספר התיקים שהוגשו לבית המשפט המחוזי, של 3.8% במספר התיקים שהוגשו לבית משפט השלום, ירידה של 10.5% בתיקים שהוגשו לבית המשפט לתעבורה, ירידה של 6.4% במספר התיקים שהוגשו לבית דין לעבודה, וירידה של 44.2% במספר התיקים שהוגשו לבית משפט לעניינים מקומיים. לעומת זאת, חלה עלייה של 27.0% במספר התיקים שהוגשו לבית משפט שלום לנוער ושל 18.2% במספר התיקים שהוגשו לבית משפט לענייני משפחה.